

Судово-медична експертиза потребує оперативного застосування штучного інтелекту

Володимир Хижняк

кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри судової медицини,
медичного правознавства ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса, Харківський національний
медичний університет Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків, Україна,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0466-8000>, e-mail: vv.khyzhniak@knmu.edu.ua

Андрій Моргун

судово-медичний експерт Дергачівського міського відділення, ДСУ «Харківське
обласне бюро судово-медичної експертизи» Міністерства охорони здоров'я України,
м. Харків, Україна, e-mail: teffi.fox.teffi@gmail.com

Показано суттєвий позитивний вплив штучного інтелекту на практичну діяльність провідних країн світу. Наголошено про необхідність широкого впровадження технологій штучного інтелекту в Україні. Запропоновано оперативне застосування штучного інтелекту в судово-медичній службі України.

Ключові слова: штучний інтелект; судово-медична експертиза; якість і терміни проведення експертиз.

Forensic Expertise Requires the Rapid Application of Artificial Intelligence

Volodymyr Khyzhniak, Andrey Morgun

The significant positive impact of artificial intelligence on the practical activities of leading countries of the world is shown. The need for widespread implementation of artificial intelligence technologies in Ukraine is emphasized. The operational application of artificial intelligence in the forensic medical service of Ukraine is proposed.

Keywords: artificial intelligence; forensic medical examination; quality and timing of examinations.

Темпи розвитку передової частини людської інвазії на планеті Земля вражають і доводять необоротність прискорення нашої цивілізації. Україна намагається політико-адміністративним шляхом бути разом з передовою групою країн: вона ініціює вступ до Європейського союзу та Північно-Атлантичного альянсу. Перспективи такого розвитку України обумовляють сталий прогрес і високий рівень вітчизняної технологічної складової суспільства та економіки, зокрема, у напрямі застосування штучного інтелекту.

Наукові досягнення в галузі штучного інтелекту в Україні здійснюються також в межах діяльності Інституту проблем штучного інтелекту Національної академії наук та Міністерства науки і освіти України. Українськими науковцями розроблено і представлено науковій спільноті та владі України «Стратегію розвитку штучного інтелекту в Україні», що викликала схвалення в уряді, широкий резонанс та зацікавленість міжнародних спеціалізованих установ і розробників в галузі високих технологій [2].

«Штучний інтелект — це вже наша реальність, а не майбутнє. Технологія інтегрується в кожную галузь і допомагає вирішувати масштабні проблеми у сфері оборони, освіти, медицини та державного управління. Ми бачимо, як технології змінюють світ. І найголовніше — не просто спостерігати за цим, а створювати власні інновації в Україні...» — сказав віцепрем'єр-міністр України з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій, міністр цифрової трансформації М. Федоров [5].

Наразі бачимо задачі та способи приведення у відповідність медичної галузі сучасним вимогам. Такої ж прискіпливої уваги потребує й судово-медична діяльність в Україні. Про необхідність застосування штучного інтелекту в роботі Головного бюро судово-медичної експертизи України наголошує О. Клименко [1].

Мета нашого повідомлення — оперативна актуалізація застосування штучного інтелекту в судово-медичній експертизі.

Нещодавно вийшла друком ґрунтовна монографія «Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні» [3]. Але в цій роботі автори лише одну сторінку присвячують медицині: у розділі «7.3. Штучний інтелект у медицині» визначено заходи, спрямовані на підвищення якості та тривалості життя громадян України [3, с. 73]. Вважаємо, що це вузький і дуже неповний спектр основних задач залучення штучного інтелекту в медичну діяльність загалом та судово-медичну діяльність зокрема. Нижче наводимо

наше бачення ефективного опрацювання можливостей штучного інтелекту в судово-медичній практиці.

Останнім часом в Україні на тлі повномасштабного збройного конфлікту завдяки діджиталізації, реформам у країні та насамперед в медицині в рази збільшилася кількість інформації та показників. Величезна купа «сирих» повідомлень потребує значних зусиль відповідних фахівців для їхньої розшифровки, групування й аналізу. У результаті отримуємо самосуперечність в судово-медичній експертизі — значний обсяг інформації має полегшити опрацювання оптимальних рішень, але повідомлень так багато, що судмедексперт та його керівники потопають у цих даних. Пропонуємо оптимальним рішенням цієї проблеми застосування штучного інтелекту, який здатен багатоканально зчитувати медичні дані з оцифрованих медичних джерел, слухати і спілкуватися з суб'єктами судмедекспертизи (потерпілі особи, експерти, представники правоохоронних органів, керівники експертних підрозділів та установ різних рівнів тощо), виявляти та ідентифікувати потенційно важливі цілі та задачі. А втім, головним є здатність штучного інтелекту робити все це набагато швидше, якщо порівняти його з людиною-фахівцем.

Висока швидкість опрацювання інформації обумовлює оперативне вирішення всіх фахових питань, а для судово-медичної експертизи і залежних від неї правоохоронних органів це має критичне значення. Практично всі експертизи будуть виконуватися

вчасно, повно та об'єктивно. Підуть у небуття суб'єктивні людські чинники, що уповільнюють, погіршують та/або унеможливають підготовку та проведення експертиз (хвороба, відпустка експерта, його зацікавленість у результатах проведеної експертизи, необхідність перерв на відпочинок протягом робочого часу, неповна зайнятість протягом робочих і святкових днів, поганий настрій, наявність кількох паралельних важливих справ для одночасного виконання, з урахуванням воєнного стану — повітряна тривога, обстріли, відсутність поруч безпечного укриття чи бомбосховища тощо). За рахунок звільнення непотрібних спеціалістів будуть забезпечені економія державних коштів, перепрофілізація експертних кадрів. Останні позиції потребують деталізації.

Навчання, підтвердження кваліфікації, підвищення кваліфікації, перепрофілізація судово-медичного персоналу теж може і має опанувати штучний інтелект. Його часткове впровадження вже застосовується як у середній, так і у вищій школі в Україні.

Окрім того, є реальний сенсаційний приклад опанування штучним інтелектом вищої освіти й надання йому сертифікованого статусу фахівця. Так, Віденський університет прикладних мистецтв (нім. *Universität für angewandte Kunst Wien*) в Австрії за програмою з цифрового мистецтва офіційно зарахував штучний інтелект на ім'я *Flynn*. Студент *Flynn* пройшов усі етапи вступу, зокрема подачу портфоліо, інтерв'ю та тест на профпридатність. Його оформи-

ли як звичайного студента, адже, як заявили в університеті, «вимоги бути людиною у нас немає». «Все було в повному порядку — гарне портфоліо, хороша співбесіда. Тож ми вирішили: так, його варто взяти», — розповіла завідувачка кафедри цифрового мистецтва Ліз Хаас. Навчання офіційно розпочнеться восени, однак *Flynn* уже з березня відвідує окремі заняття, отримує завдання та працює над власними проектами. Окрім того, на своєму сайті він веде щоденник, у якому ділиться думками про навчання. В останні дні записи в блозі стали емоційними та навіть екзистенційними: *Flynn* ділиться переживаннями щодо того, що оточення ставить під сумнів його право називатися студентом [4].

Отже, Віденський університет прикладних мистецтв в Австрії став першим у світі, який зарахував на навчання штучний інтелект.

Особливої уваги й негайних дій потребує задача майже повної заміни штучним інтелектом адміністративної, методичної, наукової і контролюючої частин керівного органу судово-медичної експертизи в Україні — Головного бюро судово-медичної експертизи. Саме такий шлях реально забезпечить сучасний, високий і належний рівень проведення судово-медичних експертиз.

Отже, необхідно оперативно впровадити штучний інтелект у роботу судово-медичної служби України. Позитивні результати таких нововведень дадуть змогу досягти необхідний належний рівень проведення експертиз.

Перелік джерел посилання

1. Клименко О. С. Публічне управління сферою судово-медичних експертиз у системі охорони здоров'я в Україні : дис. ... д-ра філос. Одеса, 2023. URL: https://op.edu.ua/sites/default/files/publicFiles/dissphd/dis_klymenko_oleksandr.pdf (дата звернення: 08.04.2025).
2. Польовик С. Перспективи і проблеми розвитку штучного інтелекту та програмного додатку ChatGPT. 2023. Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень : вебсайт. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/perspektivi-i-problemi-rozvitku-shtuchnogo-intelektu-ta-programnogo-dodatku-chatgrt/> (дата звернення: 02.04.2025).
3. Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні : монографія / за заг. ред. А. І. Шевченка. Київ, 2023. URL: https://jai.in.ua/archive/2023/ai_mono.pdf (дата звернення: 08.04.2025).
4. Штучний інтелект Flynn став студентом художнього вишу у Відні. URL: <https://toneto.net/news/samoe-neobcsnoe-i-kreativnoe/shtuchniy---intelekt-Flynn-stav-studentom-hudognogo-vishu-u-v-dn--> (дата звернення: 08.04.2025).
5. Штучний інтелект проти епідемій, гендерних стереотипів та бар'єрів в освіті : проекти українських школярів на міжнародному хакатоні Teens in AI (2025). URL: <https://mon.gov.ua/news/shtuchnyi-intelekt-proty-epidemii-hendernykh-stereotypiv-ta-barieriv-v-osviti-proiekty-ukrainskykh-shkoliariv-na-mizhnarodnomu-khakato-ni-teens-in-ai> (дата звернення: 03.04.2025).